

вручення процесуальних документів; 3) здійснення спеціального досудового розслідування виключно на підставі ухвали слідчого судді.

Висновки. Таким чином, запровадження у кримінальному судочинстві України процесуального інституту заочного кримінального провадження є необхідним для виконання завдань, які покладені на кримінальне провадження. Однак численні намагання закріпити на законодавчому рівні відповідну процесуальну форму кримінального провадження не мали успіху. Назване зумовлює потребу у проведенні подальших доктринальних досліджень інституту заочного кримінального провадження з метою вдосконалення норм КПК України та забезпечення ефективного застосування даного кримінального процесуального інституту у вітчизняному судочинстві.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Маляренко В. Про заочне провадження у кримінальному судочинстві // Вісник Верховного Суду України. – № 10 (50). – 2004. – С. 5–13.

2. Степанов І. Заочне кримінальне провадження – новела чи удосконалення? // Закон і бізнес. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ua/50955zaochne_kriminalne_provadzhennya_novela_chi_udoskonallennya.html.

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 9–10, 11–12, 13. – Ст. 8.

4. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо заочного кримінального провадження: Закон України від 16 січня 2014 року № 725-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 22. – Ст. 805.

5. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар / За загальною редакцією професорів В. Гончаренка, В. Нора, М. Шумила. – К.: Юстініан. – 2012. – 1 224 с.

6. Головатий С. Проблемні аспекти реформування кримінального судочинства // Право України. – № 3. – 2004. – С. 13–17.

7. Онопенко В. Гарантії правосуддя в контексті норм міжнародного права // Юридична газета. – № 3 (3). – 20 серпня 2013 року. – С. 11–14.

8. Татаров О. Заочное производство руками ВР // Закон і бізнес. – 2015. – № 9 (1 203). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zib.com.ua/ru/114697kakie_riski_dlya_grazhdan_zalozheni_vr_v_institut_specialnog.html.

УДК 343.14

ПОНЯТТЯ ДОКАЗУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ: ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ

Назаренко П.Г., к. ю. н.,
доцент кафедри кримінального, цивільного та міжнародного права
Запорізький національний технічний університет

Стаття присвячена дослідженню загальнотеоретичного аналізу доказів у кримінальному процесі, розгляду різних підходів до розуміння поняття доказів, їх класифікації та основних джерел.

Ключові слова: докази, факти, фактичні дані, показання, документи, речові докази, висновки експерта.

Статья посвящена исследованию общетеоретического анализа доказательств в уголовном производстве, рассмотрению различных подходов к пониманию доказательств, их классификации и основных источников.

Ключевые слова: доказательства, факты, фактические данные, показания, документы, вещественные доказательства, выводы эксперта.

Nazarenko P.G. PROOFS IN CRIMINAL PROCESS: GENERAL THEORETIC ANALYSIS

The article is sanctified to research of general theoretic analysis of proofs in a criminal process, to consideration of different going near understanding of concept of proofs, their classification and basic sources.

Key words: proofs, facts, fact sheets, testimonies, documents, material proofs, conclusions of expert.

Постановка проблеми. Стаття 3 Конституції України проголошує: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю» [1]. Надійна і ефективна охорона конституційних прав, свобод та законних інтересів людини в Україні є пріоритетним завданням держави і її правоохоронних та правозахисних органів.

На забезпечення реалізації цього положення Основного Закону України спрямована діяльність правоохоронних органів та ор-

ганів судової влади в державі. Завданнями кримінального судочинства є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була

піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура [2].

Розкриття і розслідування злочинів, розгляд і вирішення кримінальних проваджень – це сфера кримінально-процесуальної діяльності органів досудового розслідування, прокуратури та суду. Основний зміст кримінально-процесуальної діяльності складає робота з доказами: їх формування (збирання), перевірка, оцінка, прийняття рішення і його обґрунтування.

Ступінь розробленості проблеми. Поняття доказів та проблеми доказування у кримінальному процесі розглядали у своїх працях такі українські вчені як, Ю.П. Аленін, С.А. Альперт, В.П. Бахін, В.Г. Гончаренко, Ю.М. Грошевий, Н.С. Карпов, Є.Г. Коваленко, В.К. Лисиченко, Є.Д. Лук'янчиков, В.Т. Маляренко, М.М. Михеєнко, В.Т. Нор, М.В. Салтєвський, С.М. Стахівський, В.М. Тертишник, Л.Д. Удалова, В.П. Шибіко, М.Є. Шумило та інші.

Однак зазначені праці були написані за умов чинності КПК 1960 року без урахування сучасних тенденцій розвитку науки вітчизняного кримінального процесу, норм та практики застосування чинного КПК України, що зумовлює необхідність дослідження та перегляду традиційних наукових поглядів щодо окремих понять кримінального процесуального доказування.

Метою статті є дослідження історичного розвитку та сучасних підходів щодо розуміння доказів у кримінальному провадженні й формулювання власного трактування цього поняття.

Виклад основного матеріалу. Проблема визначення поняття «доказ» є однією з ключових і найбільш дискусійних у теорії вітчизняного кримінального процесу. Вона була предметом численних наукових досліджень та дискусій, однак і сьогодні серед науковців єдиної думки щодо правової природи доказів немає.

Наукова дискусія навколо розуміння доказів бере свій початок із часів стародавнього Риму (кінець III – середина VI століття), із запровадженням детального регулювання процесуальних дій суду з розслідування злочину і досить суворих правил формальної оцінки доказів [3, с. 106]. Під доказом – «probation» – тоді розуміли власне доказ, засіб доказування і судове слідство [4, с. 260]. Розвиток римського права і його апробація державами Європи [5, с. 182–185], безумовно, вплинула і на становлення інституту доказового права на Русі, де перші згадки про докази пов'язують із «Руською Правдою» [6, с. 588]. В українському праві знайшли відображення правила збирання і використання доказів «Руської Правди», «Псковської судної грамоти», Судебників, Литовських статутів, збірок магдебурзького права, «Прав, за якими судиться малоросійський народ», законодавчих актів Російської імперії XVIII–XIX століть. Доказами на Русі в цей період були показання сторін і свідків («послухів» та «видоків»), письмові документи (грамоти), речові докази, божий суд (поєдинок, клятва, іспит залізом і водою) [3, с. 185].

Положення Статуту кримінального судочинства 1864 року та теоретичний доробок науковців дореволюційного періоду суттєво вплинули на перші законодавчі акти радянської влади, прикладом чого може бути факт відсутності в Кримінально-процесуальних кодексах УРСР 1922 і 1927 років загального поняття доказів. У ст. 62 Кримінально-процесуального кодексу УРСР (1922 року) лише зазначалося, що «доказами є показання свідків, висновки експертів, речові докази, протоколи оглядів і інші писані документи та особисті пояснення обвинуваченого» [7].

До прийняття Основ кримінального судочинства Союзу РСР і союзних республік 1958 року [8] панувала думка, що доказом є, по-перше, джерело відомостей про факти, якими встановлюються або спростовуються обставини, що мають значення для правильного вирішення кримінальної справи, по-друге, самі факти, якими встановлюються або спростовуються обставини, що мають значення для справи [9, с. 111]. Такий підхід був зумовлений тим, що кримінально-процесуальний закон не давав визначення поняття доказу, а наводив лише перелік джерел доказів (ст. 58 КПК УРСР 1927 року) [10].

Доказ покликаний виконувати роль особливого «посередника» як між суб'єктом і об'єктом пізнання, так і у взаємодії всіх суб'єктів кримінально-процесуального доказування, до того ж «посередника» водночас і в їхній розумовій діяльності, і в їхніх діях, що мають зовнішній прояв. Зрозуміло, що задовольнити одночасно всі умови здатний лише доказ, який розуміється як органічна єдність знань, які в ньому містяться, про предмет пізнання (відомостей про факти) та їх матеріального носія (джерела).

Основи кримінального судочинства Союзу РСР і союзних республік 1958 року (ч. 1 ст. 16) [8] і КПК УРСР 1960 року (ч. 1 ст. 65 КПК) [11] закріпили поняття доказів у кримінальній справі.

Частина 2 ст. 65 КПК 1960 р. закріпила поняття доказів й вважала такими показання свідка, потерпілого, підозрюваного, обвинуваченого, висновки експерта, речові докази, протоколи слідчих і судових дій, протоколи з відповідними додатками, складені уповноваженими органами за результатами оперативного-розшукових заходів та інші документи [11].

Органічно поєднати у визначенні доказу його зміст і форму існування так, щоб це сприяло слідчій і судовій практиці, майже неможливо. Тому наявність нормативного визначення поняття доказів у статті 65 КПК 1960 р. М.А. Погорєцький слушно вважав великим досягненням вітчизняного кримінального процесу [12, с. 34].

За новим КПК України 2012 р., як і в КПК 1960 р., поняття доказів цілком правильно пов'язано з потребою встановити обставини, що належать до предмета доказування у кримінальному провадженні.

Відповідно до статті 84 КПК України, доказами в кримінальному провадженні є фактичні дані, отримані у передбаченому цим Кодексом порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють

наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Процесуальними джерелами доказів є показання, речові докази, документи, висновки експертів.

Встановлення фактів об'єктивної дійсності в кримінальному процесі здійснюється, головним чином, через використання доказів. Не залишається поза увагою і безпосереднє пізнання слідчим, прокурором, слідчим суддею та судом деяких фактів, які після вчинення кримінального правопорушення продовжують існувати у незмінному вигляді чи змінилися, але не втратили важливих якостей.

Поняття «доказ» охоплює такі елементи: будь-які фактичні дані, що мають значення для кримінального провадження (зміст); процесуальну форму їх закріплення (спосіб існування у матеріалах кримінального провадження) та відповідний носій відомостей (джерело). Усі зазначені елементи перебувають у взаємозв'язку та в своїй єдності утворюють поняття доказів. Отже, докази – це єдність фактичних даних (відомостей про факти) та їх процесуальних джерел [13, с. 8].

Спроби систематизації поглядів із питання про поняття доказів, які зустрічаються в науковій літературі, умовно можна поділити на три періоди розвитку: перший період – це погляди дореволюційних юристів (до 1917 р.); другий етап розвитку – радянський період із 1917 р. до 1991 р.; третій – сучасні погляди науковців (із 1991 й донині) [14, с. 5]. На наш погляд, така систематизація є досить сумнівною й такою, що не дає змоги визначити всі можливі підходи до розуміння сутності доказів у кримінальному провадженні.

Погоджуємося з точкою зору В.В. Вапнярчука, що більш вдалою є система, запропонована Ю.К. Орловим, яка об'єднує в собі позиції різних вчених щодо основних трактовок поняття «доказ» та виділяє п'ять основних моделей цього поняття. До них відносять: 1) донаукова (архаїчна); 2) логічна; 3) «двоїста»; 4) інформаційна; 5) змішана (синтезована) [15, с. 115].

Донаукова (архаїчна) трактовка доказів характерна для етапу розвитку теорії доказів і доказового права, коли наукове поняття ще не було розроблене (цей етап тривав до прийняття в 1958 р. Основ кримінального судочинства СРСР і союзних республік). Сутність цієї моделі поняття доказів полягала в їх розумінні на життєвому рівні як усього того, що сприяє встановленню обставин справи.

Логічна модель завдячує своєю появою формулюванню поняття доказів у ст. 16 Основ 1958 р., де вони визначалися, як фактичні дані, й подальшому майже дослівному перенесенню змісту зазначеної статті Основ у ст. 65 КПК УРСР 1960 р. Сутність цієї трактовки полягала в розумінні доказів тільки як фактів (прихильники цієї концепції вважали, що саме їх мав на увазі законодавець, уживаючи термін «фактичні дані»).

«Двоїста» концепція доказів набула поширення як альтернатива логічній моделі. Згідно з цією трактовкою доказами є і факти, і ті джерела, із яких вони взяті, – показання, документи, речові докази тощо.

Інформаційна модель доказів полягала в розумінні доказу, як єдності відомостей (інформації) про факти (а не самих цих фактів) і джерел таких відомостей. Справді, пізнати факти минулого можна лише шляхом отримання про них інформації, яка збереглася в пам'яті людей або на якихось матеріальних носіях.

Змішана (синтезована) концепція доказів містить усі вищеперелічені елементи: факти, відомості про них і джерела цих відомостей. Вона є найбільш повною і змістовною, поєднує в собі як інформаційну, так і логічну сторону доказування (тому, можливо, більш удаलो була б назва цієї моделі «інформаційно-логічна»).

У процесуальній літературі існують різні підходи щодо визначення поняття доказування. Так, В.Т. Нор пише, що це діяльність органів розслідування, прокурора і суду, а також інших учасників процесу, яка здійснюється у встановлених законом процесуальних формах і спрямована на збирання, закріплення, перевірку і оцінку фактичних даних (доказів), необхідних для встановлення істини у кримінальній справі [16, с. 74–75].

С.В. Курильов відзначає, що це діяльність учасників справи і суду по збиранню і дослідженню доказів або самих предметів безпосереднього пізнання, як шуканих фактів, яка своїм призначенням має встановлення істини і відбувається у відповідності з передбаченими законом правилами [17, с. 35].

На думку О.М. Ларіна, доказування – це здійснювана в особливих встановлених законом формах складна діяльність слідчого, прокурора, суду, а також залучених чи допущених ними інших учасників (суб'єктів) кримінального процесу, яка полягає в дослідженні фактів для пізнання істини про вчинений (чи підготовлюваний) злочин і пов'язаних з ним обставин із метою досягнення визначених законом завдань кримінального судочинства [18, с. 9].

Ф.Н. Фаткуллін вважає, що це процесуальна діяльність вказаних у законі органів та осіб, яка полягає у визначенні можливих слідчих версій у збиранні, перевірці і оцінці доказів та їх джерел по цих версіях, а також в обґрунтуванні достовірних висновків для встановлення об'єктивної істини у справі [19, с. 14].

Вже ці, далеко не всі вказані висловлювання, свідчать про різне бачення процесуалістів щодо визначення поняття кримінально-процесуального доказування: від видалення оцінки доказів за межі цього процесу до включення до нього криміналістичних категорій (слідчих версій).

На наш погляд, найбільш раціональне визначення поняття доказування дав М.М. Михеєнко. Він вказав, що доказування – це діяльність суб'єктів кримінального процесу по збиранню (формуванню), перевірці і оцінці доказів та їх процесуальних джерел, а також формулюванню на цій основі певних тез і наведення аргументів для їх обґрунтування [20, с. 11].

Однак у даному визначенні відсутня одна ознака – те, що діяльність ця здійснюється в рамках закону. Тому його слід уточнити, а також замінити термін «формулювання певних тез» на більш конкретний за змістом «прийняття процесуальних рішень».

Таким чином, кримінально-процесуальне доказування – це передбачена законом діяльність суб'єктів кримінального процесу по збиранню (формуванню), перевірці й оцінці доказів та їх процесуальних джерел, прийнятті на цій основі певних процесуальних рішень і наведення аргументів для їх обґрунтування (мотивації).

У більшості процесуальних літературних джерел справедливо відзначається, що метою кримінально-процесуального доказування є встановлення об'єктивної істини. Проблема істини в кримінальному процесі виступає, як окремий випадок застосування положень теорії пізнання до одного з багатьох різновидів пізнавальної діяльності людини. В кримінальному судочинстві процес пізнання концентрується на встановленні фактичних обставин справи. Іншими словами, пізнати фактичні обставини кримінальної справи – означає встановити в ній істину.

Розділяємо думку С.М. Стахівського з приводу того, що знайти істину в кримінальній справі – значить виконати одне з завдань кримінального процесу, тобто повністю розкрити злочин, що є необхідною передумовою успішного здійснення правосуддя. Щоб повністю розкрити вчинений злочин, потрібно встановити об'єктивну істину [21, с. 21].

З часом змінюється і вдосконалюється сам процес доказування в кримінальному судочинстві, його правове регулювання: розширюється коло допустимих слідчих (розшукових) дій, вдосконалюється порядок проведення процесуальних дій, застосування технічних засобів і таке інше, але мета доказування – встановлення об'єктивної істини – залишається незмінною.

Висновки. Аналіз розглянутих основних концепцій про поняття доказів у кримінальному процесі показує, що в одних випадках їх розуміють як джерела доказів, в інших – як самі докази чи один із їх видів. Цю суперечність, на наш погляд, необхідно вирішувати шляхом правильного і системного підходу до визначення поняття кримінально-процесуальних доказів, їх джерел і видів.

Факт кримінального правопорушення є елементом об'єктивної реальності, але вживання терміну «фактичні дані» в тексті КПК слід розуміти, як відомості, знання про явища, об'єктивну реальність. Факти – це те, чим доводять і що доводиться. Факти – це обставини події, якими обмінюються учасники кримінального провадження у процесі доказування. Іншими словами, КПК допускає двозначність поняття фактичних даних. Законодавець не проводить чіткого розмежування не тільки між інформацією і носієм інформації, але й тим, на що вказує отримана інформація під час провадження слідчих розшукових та негласних слідчих (розшукових) дій.

На наш погляд, мета доказування виступає, як збирання фактів та їх оцінка для вирішення вини особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення. Не повинно бути різниці між об'єктивною реальністю та її ознаками. Факт виступає як суб'єктивне знання реальної події, яка є результатом аналізу, що формується за отриманим досвідом,

розумом та допомогою апріорних форм. Факти важливі тому, що за допомогою їх процесуального закріплення слідчим, прокурором, та підтвердження під час судового розгляду судом вони встановлюють істину, як елемент реальності події на відміну від нашого знання, заснованого на фактах.

Розділяючи думку О.А. Ляш та В.М. Ліщенко [22], вважаємо, що загальне поняття «доказ» повинно бути юридичною конструкцією, яка акумулює в собі основні характеристики і вимоги, властиві доказу, як системі взаємопов'язаних елементів (належність, достовірність, допустимість і достатність для прийняття певного процесуального рішення чи вирішення кримінальної справи), комплекс яких і дозволяє говорити про доказ.

Підсумовуючи вищезазначене, під доказами у кримінальному судочинстві слід розуміти будь-які відомості про факти, одержані в установленому законом порядку, відповідним на те суб'єктом, дотримуючись належної процесуальної форми, за допомогою яких орган розслідування, прокурор і суд встановлюють наявність чи відсутності суспільно небезпечного діяння, винуватість або невинуватість особи, яка його вчинила, та решту обставин, що мають значення для встановлення об'єктивної істини та правильного й справедливого вирішення справи.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України, прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 року. – К., 1996. – 118 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України [Текст] : [прийнятий Верховною Радою України Законом № 4651-VI від 13.04.2012 р.]. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у зв'язку з прийняттям Кримінального процесуального кодексу України: Закон України: відповідає офіц. тексту. – Х. : Право, 2012. – 391 с.
3. Косарев А.И. Римское право / А.И. Косарев. – М. : Юрид. лит., 1986. – 160 с.
4. Бартошек М. Римское право: (Понятия, термины, определения) / М. Бартошек; [пер. с чешск.]. – М. : Юрид. лит., 1989. – 448 с.
5. Куценко О.Д. Докази і доказування у праві середніх віків (феодалному праві) / О.Д. Куценко. – Вісник прокуратури. – 2012. – № 4–5. – С. 182–188.
6. Владимирский-Буданов М.Ф. Обзор истории русского права / М.Ф. Владимирский-Буданов. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1995. – 640 с.
7. Уголовно-процессуальный кодекс УССР, утвержден В.У.Ц.И.К. 13 сентября 1922 г. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://textbooks.net.ua/content/view/1061/17/>.
8. Основы уголовного судопроизводства Союза ССР и союзных республик. Закон от 25 декабря 1958 г. // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1959. – № 1. – Ст. 15.
9. Лукашевич В.З. О понятии доказательства в советском уголовном процессе / В.З. Лукашевич // Изд. вузов. Правоведение. – 1963. – № 1. – С. 110–119.
10. Кримінально-процесуальний кодекс УССР. – Х. : Наркомост УССР, 1928. – 127 с.
11. Кримінально-процесуальний кодекс України від 28 грудня 1960 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1961. – № 2. – Ст. 15.
12. Погорелький М.А. Новий КПК України: політичні, теоретичні та юридичні питання / М.А. Погорелький // Право України. – 2009. – № 2. – С. 29–35.
13. Фаринник В.І. Особливості формування доказів та доказування в кримінальному судочинстві України / В.І. Фаринник. – Х. : Фактор, 2013. – 96 с.
14. Костенко Р.В. Понятие и признаки уголовно-процессуальных доказательств / Р.В. Костенко. – М. : Юрлитинформ, 2006. – 240 с.

15. Вапнярчук В.В. Щодо поняття доказів у кримінальному провадженні / В.В. Вапнярчук, Науковий вісник Ужгородського національного університету // Серія ПРАВО. Випуск 32, т. 32, С. 114–117.

16. Нор В.Т. Проблеми теорії і практики судових доказів / В.Т. Нор. – Львів, – 1978. – 112 с.

17. Курылев С.В. Основы теории доказывания в советском правосудии / С.В. Курылев. – М., – 1969. – 203 с.

18. Ларин А.М. Доказывание на предварительном расследовании в советском уголовном процессе [Текст] : дис... канд. юрид. наук / А.М. Ларин; Московский государственный университет. – М., 1961. – 217 с.

19. Фаткуллин Ф.Н. Общие проблемы процессуального доказывания / Ф.Н. Фаткуллин. – Казань, 1976. – 207 с.

20. Михеенко М.М. Доказывание в советском уголовном судопроизводстве / М.М. Михеенко. – К., 1984. – 134 с.

21. Стахівський С.М. Кримінально-процесуальні засоби доказування [Текст] : дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.09 / С.М. Стахівський; Національна академія внутрішніх справ України. – К., 2005. – 414 с.

22. Поняття доказів у кримінальному процесі / А.О. Ляш, В.М. Ліщенко // Часопис Національного університету «Острозька академія». Серія «Право». – 2012. – № 2 (6). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lj.oa.edu.ua/articles/2012/n2/12laoukr.pdf>.

УДК 343.98

ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧОГО З ОРГАНАМИ ТА ПІДРОЗДІЛАМИ ОРГАНІВ ВНУТРІШНІХ СПРАВ В УМОВАХ ПРОТИДІЇ РОЗСЛІДУВАННЮ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ ПОРУШЕННЯМ ПРАВИЛ ДОРОЖНЬОГО РУХУ Й ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ

Осовський О.Д., здобувач
кафедри кримінального процесу та криміналістики
факультету з підготовки фахівців для підрозділів слідства
Львівський державний університет внутрішніх справ

Стаття присвячена питанню взаємодії слідчого з органами та підрозділами органів внутрішніх справ в умовах протидії розслідуванню злочинів, пов'язаних із порушенням правил дорожнього руху й експлуатації транспортних засобів.

Ключові слова: взаємодія, протидія, розслідування, порушення правил дорожнього руху, експлуатація транспорту.

Статья посвящена вопросу взаимодействия следователя с органами и подразделениями органами внутренних дел в условиях преодоления противодействия расследованию преступлений, связанных с нарушением правил дорожного движения и эксплуатации транспортных средств.

Ключевые слова: взаимодействие, противодействие, расследование, нарушение правил дорожного движения, эксплуатация транспорта.

Osovskiy O.D. FEATURES OF INTERACTION OF INVESTIGATING AGENCIES AND POLICE DEPARTMENTS IN THE OVERCOMING OF COUNTERACTION TO INVESTIGATION OF CRIMES RELATED TO VIOLATION OF TRAFFIC RULES AND VEHICLE OPERATION

The article is devoted to the issue of cooperation with investigating authorities and police units while overcoming the counteraction to investigation of crimes related to violation of traffic rules and vehicle operation.

Key words: interaction, opposition, investigations, traffic violations, exploitation of transport.

Постановка проблеми. Найважливішою умовою досягнення успіху в розслідуванні кримінальних проваджень є взаємодія органів, які беруть участь у цій діяльності. У боротьбі зі злочинністю правоохоронні органи утворюють єдину систему і здійснюють свої функції відповідно до Конституції України та інших законів. Водночас правоохоронна система характеризується тим, що до її складу входять управлінські структури різної відомчої підпорядкованості. Спільність мети, завдань, принципів і характеру діяльності пов'язують їх у цілісну систему. Це стосується органів досудового слідства, проблема взаємодії яких є актуальною на сьогодні, оскільки безпосередньо пов'язана із завданням посилення ефективності боротьби зі злочинністю. Проблема взаємодії між різними службами органів внутрішніх справ (далі – ОВС), слідчими апаратами й оперативно-розшуковими підрозділами не

раз обговорювалася на сторінках наукових видань, однак на практиці, зокрема в умовах протидії розслідуванню злочинів, пов'язаних із порушенням правил дорожнього руху й експлуатації транспортних засобів, вона ще недостатньо розроблена.

Ступінь розробленості проблеми. Аналізом досліджень проблем взаємодії слідчого та органів, що залучаються до сфери розслідування, займалися такі науковці, як А.М. Балашов, Г.Ю. Бондар, Б.О. Вікторова, С.М. Вологін, М.М. Гапанович, І.Ф. Герасимов, О.О. Герасун, І.М. Гуткін, А.Я. Дубинський, В.О. Дубрівний, Є.П. Іщенко й інші.

Метою статті є аналіз законодавчих актів і праць учених зазначеної теми та на їхній основі розроблення механізму взаємодії слідчого з органами та підрозділами ОВС в умовах протидії розслідування злочинів, пов'язаних із порушенням правил дорожнього руху й експлуатації транспортних засобів.